

Domači glasovi

Stev. 3.

Lienz, ponedeljek 7. januarja 1946.

Leto 2.

"Komedija je končana"

"The Weekly Review" je 6. dec. 1945. objavil pod naslovom "Republika Jugoslavija" sledeči članek:

"Komedija jugoslovanskih volitev je končana. Skupina članov angleškega parlamenta, ki je prišla v Jugoslavijo je zapustila klavrn vtis razen v uradnih krogih v Belgradu." (Iz pisma, ki ga je pisal Anglež, ki se je mudil v Jugoslaviji med volitvami.)

Pred kratkim "izvoljena" jugoslovanska ustavodajna skupščina se je zbrala k svojemu prvemu zasedanju dne 29. novembra, čeprav je bila njena naloga oblikovati novo ustavo Jugoslavije, je bil njen prvi akt, da je ukinila monarhijo ter proglasila republiko. Komedija jugoslovanskih volitev, ki se je odigrala 11. novembra, je tako dosegla svoj višek in vse obljube zaveznikov jugoslovanskemu ljudstvu, da bodo izrazili svojo voljo v svobodnih volitvah, so šle po vodi.

Ko je kralj Peter na nasvet britanske in ameriške vlade predal svojo oblast regentskemu svetu, je dobil zagotovilo, da se bo izvršil svoboden plebiscit o obliki vladavine v Jugoslaviji. Kljub temu se tak plebiscit nikdar ni vršil in tako imenovana Ljudska fronta, ki je bila pred nekaj meseci oblikovana pod kontrolo in vodstvom KP, je bila kot edina politična stranka pripušćena in je edina vodila volilno kampanjo, ter dosegla "kričečo večino" po vsej državi. Naj zadostuje, da omenimo samo to, da je sedaj uradno priznано od Titove vlade, da je bilo število vpisanih volilnih upravićencev, ki je bilo razglašeno dva dni pred volitvami, znatno nižje, kakor pa število vpisanih volilnih upravićencev, ki je bilo razglašeno od iste vlade po volitvah. Ta "pomota, ki znaša kakih 300.000 volilcev uradno razlagajo z dejstvom, "češ", da so bile volilne komisije v zadnjem trenutku obveščene naj vključijo v volilne imenike veliko število oseb, ki poprej niso bile vpisane".

To uradno priznanje je značilno in ponazoruje "svobodni izraz ljudske volje" v Jugoslaviji. Ljudstvo v Jugoslaviji se zaveda teh dejstev in brez dvoma je zgoraj omenjeni Anglež prav zaradi tega izjavil, da je bil vtis, ki so ga člani britanskega parlamenta pustili pri Jugoslovanih "klavrn". Ali je to v resnici "ljudska republika", ki je bila ustanovljena na Balkanu, ali pa je to nov komunistični totalitarni režim, proti volji ljudstva, ki bo vzrok novim nemir in mednarodnim zapletljajem? Ta komunistični fašizem resno ogroža mir na Balkanu. Za vse tiste, ki so zainteresirani, bi bilo mnogo ceneje zatreti ga v njegovih početkih, kakor pa dopustiti, da se zaradi njega zaneti splošen velepožar.

JAVNO ZBOROVANJE. 5. dec. se je vršil v magistratni dvorani v Chel-
seu zborovanje in debata o temi "Jugoslavija pod Titom." Zborovanje je organizirala Britanska zveza za svobodo v Evropi. Predsednica, vojvodinja Athollska, je podala celoten pregled današnjega političnega položaja v Jugoslaviji. Nato sta govorila dva občividca, ki sta se pred kratkim vrnila iz Jugoslavije, za njima

sta govorila Harold Gray, instruktor v britanskih taboriščih o "Rojalistih in partizanih na srednjem vzhodu" in gospod Penderel Moon, ki je nedavno še deloval v Jugoslaviji za UNRRO. Oba govornika sta povdarjala, da je Titov režim tiranski, ki ne daje svobode posamezniku, tisku ali katerikoli nasprotni stranki. Ponazorila sta to z osebnimi vtisi ob primerih, ki sta jih opazovala, sledil jima je F. Lt. Feeling, član parlamenta, ki je podal jasen pregled poročila laburističnih članov parlamenta o njihovem nedavnem obisku v tej deželi med volitvami. Povdaril je, da so celo oni opazili znaten pritisk, ki so ga oblasti izvajale nad volilci, ki so morali iti na volišča, in da so mnenja, "da se lahko demokratični sistem, ki obstoji v Jugoslaviji, imenuje "demokratičen" le v slučaju, da ga gledamo pod vidikom vzhodno-evropskega stališča". Dejansko ni izgleda, da bi bili ti laburistični poslanci preveč zadovoljni z vsem, kar so videli.

Nato je bil skoraj soglasno sprejet naslednji sklep:

"Z ozirom na to, da veljajo za Jugoslavijo smernice Atlantske karte, zborovalci protestirajo proti pomanjkanju svobode v današnji Jugoslaviji posebno še zato, ker jo je britanska vlada kategorično obljubila, ko je botrovala Tito-Šubašičevemu dogovoru l. 1944. Britansko vlado naprošamo, da prizna samo eno oblast, ki bo izvoljena pod svobodnimi pogoji."

Poleg tega je bilo vsesplošno naglašeno, da bi se moralo nuditi zatočišče 200.000 Jugoslovanom, ki se trenutno ne morejo vrniti v svojo domovino in da bi se jim dovolilo, če tako želijo, da dobijo britansko državljanstvo ali državljanstvo Imperija in zaposlitev v tej deželi.

V luči zgornjih dejstev je težko razlagati, kako more "Times" poročati, "da je Jugoslavija, ki je zdaj vstala, otrok žilave borbe za svobodo, iz katere se je prominentno dvignil maršal Tito kot utelešenje narodnih teženj". Kaj zato, če je bil "maršal" poslan v Moskvi, če je sodeloval z Nemčijo, dokler ta ni napadla njegovega patrona, in je od takrat dalje trosil večino svoje energije s tem, da je odstranjeval v državi monarhistične elemente rajši, kot da bi uničeval naciste - razen, če so kot študentje ali vojni ujetniki lahko bili likvidirani v skladu z visokimi principi, ki jih vsebuje Marxova filozofija? Na kateri podlagi piše "Times", "da je treba smatrati volitve kot zanesljiv dokaz ljudske volje, čeprav so vsebovale poteze ob katerih bi mogli demokratični puristi najti vzrok za kritiko?"

Po berlinskih ulicah se streljajo

"Daily Telegraph" od 17. XII. 1945 poroča:

"Dva britanska vojaka ležita težko ranjena od sovjetskih krogel, ki sta jih dobila v berlinskem predmestju Spandau, ki leži v britanskem področju. Na ulici sta trčila britanski in sovjetski avtomobil, na kar so Sovjeti zahtevali, da mora britanski vojak voziti sovjetski avto. Kar s pištolami so ustavljali britanska vozila in pri tem preluknjali več avtomobilov ter raniili dva britanska vojaka, enega težko. Po neki drugi vesti, naj bi bili Rusi začeli streljati, ker se je britanski vojak branil priključiti ruski avto, ki se je pokvaril, na svojega. - Britanska vojaška policija je aretirala 4 sovjetske vojake. Ko so slučaj preiskovali, so potegnili kordon po nekaterih ulicah, kar je povzročilo med civilnim prebivalstvom govorice, da se pripravlja obračunavanje še večjega obsega. Število spopadov med vojaki po berlinskih ulicah in v podzemlju se ne manjša. Samo ena številka dnevnika "Der Berliner" objavlja osem takih spopadov, večinoma težkih".

19. dec. je isti časopis pisal: "Včeraj je bil ranjen ruski vojak v bližini šarlotenbuške železniške postaje v britanskem sektorju, ko so se britanske straže prizadevale ustvariti red po nekem spopadu, ki je nastal zaradi nekega nereda v kavarni.

In 20. dec. poroča spet "Daily Telegraph": "Zaradi pogostih napadov na britanske vojake, je izdalo britansko poveljstvo v Berlinu naredbo, da morajo vsi britanski vojaki in civilni člani Zavezniške kontrolne komisije nositi pri sebi orožje in municijo. Tudi vsi šoferji morajo biti oboroženi. Ženske, ki same vodijo avtomobile, morajo pa imeti pri sebi oboroženo moško spremstvo. Prav tako morajo vsi Angleži, ki potujejo z železnico ali podzemsko železnico skozi sovjetsko področje, odslej vedno imeti pri sebi orožje".

NISO JIH IZROČILI

"Daily Telegraph" z dne 17. dec. prinaša tole vest svojega belgrajskega dopisnika: "Jugoslovanski in albanski radijo sta započela ostro gonjo proti britanskim oblastem, ki nočejo izročiti nekaterih oseb, ki se zdaj nahajajo v Italiji in ki jih dolžijo vojnih zločinov na Balkanu. Večina teh oseb je popolnoma prosta. Zdi se, da so zato pritožbe upravičene. Britansko zunanje ministrstvo, je prejelo - tako pravijo pritožbe - dokaze o vojni krivdi nekaterih oseb, a da je njegov postopek preveč birokratičen. Belgrajski list "Borba" dolži Britanijo in Združene države, da skušata zločince ščititi. Posebej povdarja, da je v britanski zasedbeni coni v Nemčiji na delu posebna jugoslovanska komisija za izsleditev vojnih zločincev, da se pa rešitev prošnje jugoslovanske vlade za slično ugodnost v Italiji dosledno zavlačuje.

Ker če je kdo le v eni državi spoznan kot vojni zločinec, zato še ne pride na listo vojni zločincev, Združenih narodov. Brez zadostnih dokazov britanska vlada nikogar ne izroči kot vojnega zločinca. Zato je za vse, ki jih balkanske vlade zahtevajo, britansko zunanje ministrstvo prejelo dokaze proti 12 osebam in obljubilo, da jih vrne. To dejstvo je povzročilo zelo ugodne komentarje v balkanskih državah. Kot se pa zdaj vidi, Sredozemsko poveljstvo teh mož ni izročilo zaradi administrativnega zavlačevanja.

Na drugi strani pa gonja jugoslovanskega časopisja prestopa mere dostojnosti. To časopisje namreč pravi, da so bile britanske oblasti informirane, kje se nahajata Nedić in Pavelić, pa da niso hotele postopati po prejetih informacijah. V zelo visokih britanskih krogih sem zvedel, da so se poizvedbe vršile, a da se je izkazalo, da dane informacije niso bile točne."

Belgrajski in zagrebški radijo se jezita na zaveznike, ker nočejo izročiti Titu ustaškega funkcionarja dr. Viktorja Gutića iz Banjaluke, ki je bil pod Pavelićem ustaški vodja za Bosansko Krajino in je baje dal zapreti in pomoriti vse Srbe in Jude v tem okraju, za kar ga je Titova komisija za vojne zločince proglasila za vojnega zločinca in že ponovno zahtevala od zaveznikov njegovo izročitev. Ti pa, ne samo da ga nočejo vrniti, marveč mu pustijo popolno prostost, da se giblje po Italiji. V Titovini imajo celo fotografijo, ki kaže Gutića, kako na trgu sv. Marka v Benetkah golobom meče zobanja. Torej kot navaden prost turist se giblje po Italiji!"

SINOČI JE ČELOVSKI RADIO PRVIČ ODDAJAL VESTI V SLOVENŠČINI. - Sicer traja slovenska oddaja le borih pet minut, a upamo, da ji bo polagoma odmerjenega več časa. Kot prvi je govoril glavni urednik Ko-

roške kronike, neki Anglež, ki je v gladki slovenščini in skoraj brezhibni izgovorjavi poročal svoje vtise, ki jih je dobil včeraj popoldne, ko je prisostvoval igri "Miklova Zala", katero

so igrali v Št. Jakobu v Rožu pred vsaj 500 gledalci. Rekel je, da se prizadeva, da bi se čim bolj naučil slovenščine, pa kljub temu igre ni razumel, ker je bila v šentjakobskem narečju. Pa mu je glavna junakinja - Miklova Zala - vsebinsko napisala v nemščini, katero je potem prestavil v angleščino in jo dal angleškemu vojakom, ki so igri prisostvovali. V nedeljo bodo igro ponovili. - Vsekakor zelo razveseljivo dejstvo, da se slovenska prosveta po Slovenskem Koroškem zopet nemoteno razvija, še bolj pa to, da se angleški častniki in vojaki tako zanimajo za njo. Upamo, da bodo polagoma spoznali, da je slovenski narod na Koroškem življenja zmožen in hvaležen vsakemu, ki mu vrne vsaj nekaj pravic, ki mu gredo.

NOVI KARDINALI. - Imenovanje 32 novih kardinalov je bil velik dogodek za Cerkev. Med novimi kardinali sta tudi westminsterski nadškof Griffin in newyorški nadškof Spellmann. Od vseh 70 kardinalov - število, ki je sedaj spet polno - jih odpade na Evropo 51 in 19 na druge celine. Po narodnosti pa so: 28 Italijanov, 7 Francozov, 4 Nemci, 4 Španci, po eden pa iz Portugalske, Avstrije, Madžarske, Poljske in Belgije. Kanada ima dva, Združene države 5, Kuba 1, Argentinija in Brazilija po 2, Čile 1, razne dežele iz Daljnjega vzhoda 1, 2 pa sta iz orijentalne Cerkve.

"VZPON IN ZATON KARADJORDJEVIČEV." Pod tem naslovom je dunajski list "Weltpresse" objavil 2. jan. precej dolg članek, kjer obnavlja vso zgodovino Karadjordjevičev - od "Črnega Jurija" do sedanjega kralja Petra II. Predvsem se bavi z borbo Karadjordjevičev z Obrenoviči, ki je trajala skoraj 100 let ter se je končala l. 1903 z zmago Karadjordjeviča. Ob koncu pa članek pravi: - "Naslednik kralja Petra I., Aleksander II., je spet bil žrtev atentata v Marseillu. Zadnji srbski kralj, mladi Peter II., je zasedel prestol ob pričetku zadnje velike vojne in ga je izgubil, ko je bilo vojske konec. Ne da se pa zanikati dejstva, da se je odstavitev Karadjordjevičev odigrala v bolj civiliziranih okoliščinah kakor pa njena vspostavitve. Lahko tudi rečemo, da je bi-

la odstavitev zadnjega srbskega kralja sorazmerno nedolžen do... godek, če pomislimo na razburkano zgodovino te dinastije."

KAKO PROSTOST UŽIVA OPozICIJA V TITOVINI, jasno dokazuje proces proti trem belgrajčanom: Masaloviću, Dragutinoviću in Jeremiću. Masaloviću in Jeremiću obtožnica očita, da sta napisala pismo Milanu Grolu in Dušanu Simoviću, kjer ju prosita navodil za nadaljno delovanje. Že prositi navodila od voditeljev opozicije za udeleževanje opozicije te spravi v ječo. To je pa res prostost!

JAKA AVŠIČ V BERLINU. - Pred Božičem je prišla v Berlin Titova vojaška misija, ki ji načeljuje general Jaka Avšič. Misija ima nalogo vzdrževati zveze z zavezniško nadzorstveno komisijo ter Titovo vlado in varovati interese jugosl. državljanov v Nemčiji. Generala Jaka Avšiča je sprejel sovjetski gen. Sokolovski, ki je obljubil Avšiču vso pomoč v zahtevah jugoslovanske vlade.

UPOR NA SICILIJI. "British Morning News" od 3. jan. poroča: "Italijanska policija in voj. čete so razbile pred kratkim osnovano siciljsko separatistično "armado" v ogorčeni dvo-dnevni bitki blizu Messine. Najmanj 80 separatistov je bilo pobitih in več jih je bilo ujetih. Tudi italijanske čete so utrpeli težke izgube. Pravijo, da so voditelja separatistov ujeli in zaplenili veliko količino orožja in streliva. Javljajo tudi, da je bil izvršen napad na karabinjersko postojanko v Monrealu pri Palermu na Siciliji. Npadalci so uprابلjali strojnice, ročne granate in dinamit."

KDOR BI MOGEL DATI KATEREKOLI PODATKE o Majerletu Viktorju, roj. 1924, iz Jelenje vasi, in o Majerletu Mihju, roj. 1926, iz Starega trga ob Kolpi, - oba sta bila absolventa realne gimnazije v Novem mestu - naj sporoči slovenski taboriščni pisarni v Lienzu.

POŠILJAJTE POROČILA.